

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Ειδική έκδοση για την
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Συγγραφή

Β. Κασιώλας, Ερευνητής – Αναλυτής, Παρατηρητήριο Περιφερειακής Πολιτικής

Σχόλια – παρατηρήσεις

Αλ. Κρητικός, Ειδικός Σύμβουλος ΕΛΙΑΜΕΠ

Π. Μαΐστρος, Ειδικός Σύμβουλος ΕΛΙΑΜΕΠ

**Φορέας υλοποίησης
μελέτης**

Παρατηρητήριο Περιφερειακών Πολιτικών Αστική Μη Κερδοσκοπική
Εταιρεία (Regional Policy Monitor – RPM)

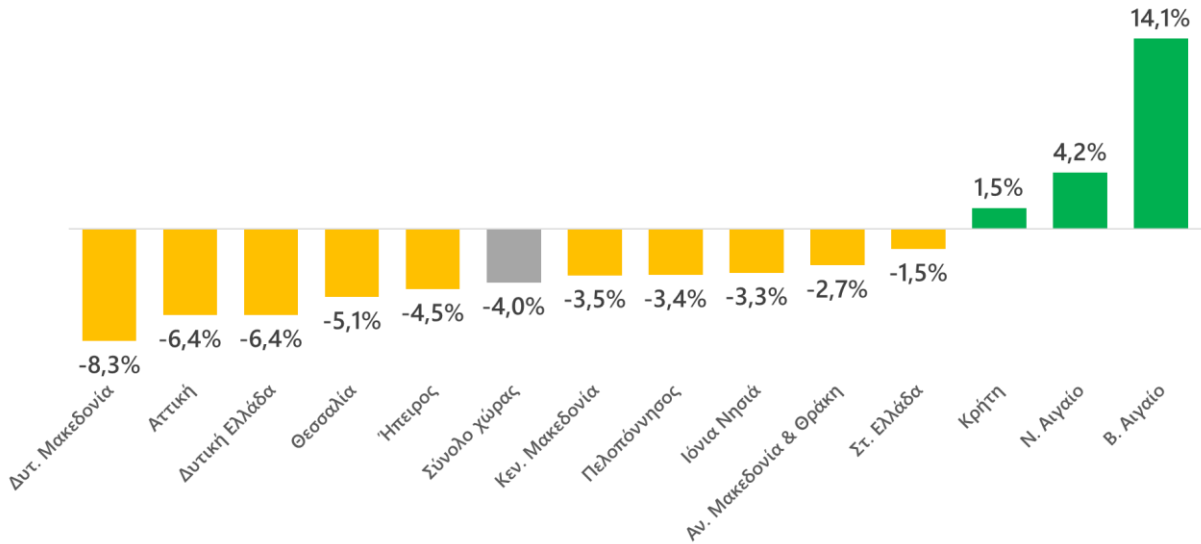
2023 © ΠΑΡΑΤΗΡΗΡΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΜΚΕ

Περιεχόμενα

1	Πληθυσμός.....	4
2	Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν	4
3	Διαθέσιμο εισόδημα.....	5
4	Επενδύσεις	5
5	Εξαγωγές	6
6	Ανεργία.....	6
7	Φτώχεια.....	7
8	Καινοτομία	7
9	Απορρόφηση ΕΣΠΑ	8
10	Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης 2030.....	8
11	Ανταγωνιστικότητα.....	9
12	Συγκεντρωτικός πίνακας.....	9

1 Πληθυσμός

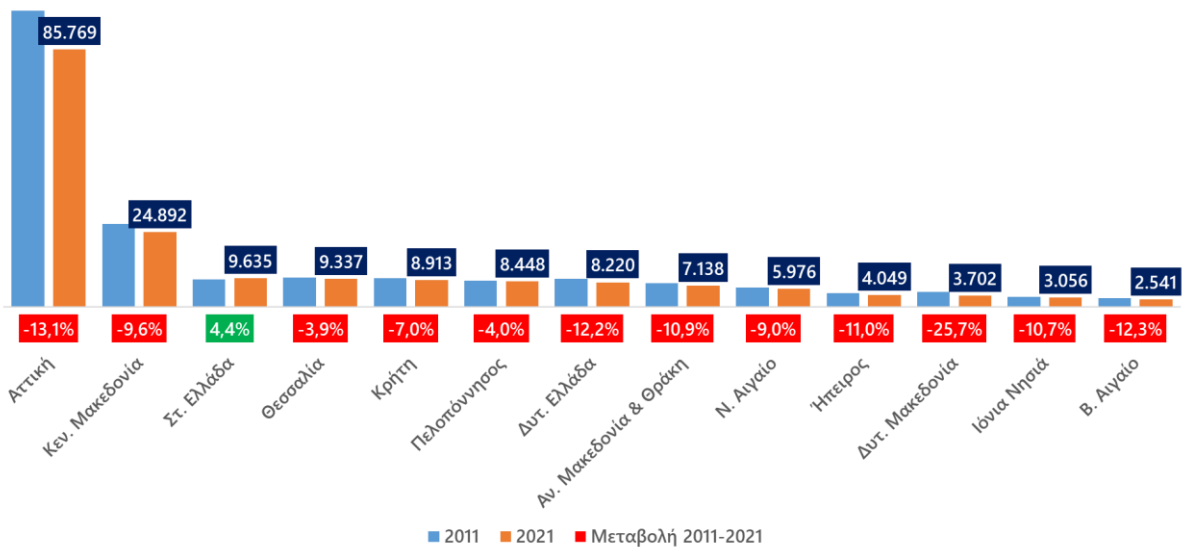
Μεταξύ 2011 και 2021, ο πληθυσμός της χώρας μειώθηκε κατά 4% περίπου. Σε περιφερειακό επίπεδο, η Δυτική Μακεδονία και η Αττική σημείωσαν μείωση άνω του 6%. Αύξηση του πληθυσμού σημειώθηκε στην Κρήτη, το Νότιο και το Βόρειο Αιγαίο. Ο πληθυσμός της **Δυτικής Ελλάδας** μειώθηκε κατά 6,4% (EUROSTAT, 2023).

Διάγραμμα 1. Μεταβολή μόνιμου πληθυσμού, 2011-2021 (Πηγή: EUROSTAT, 2023)

2 Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν

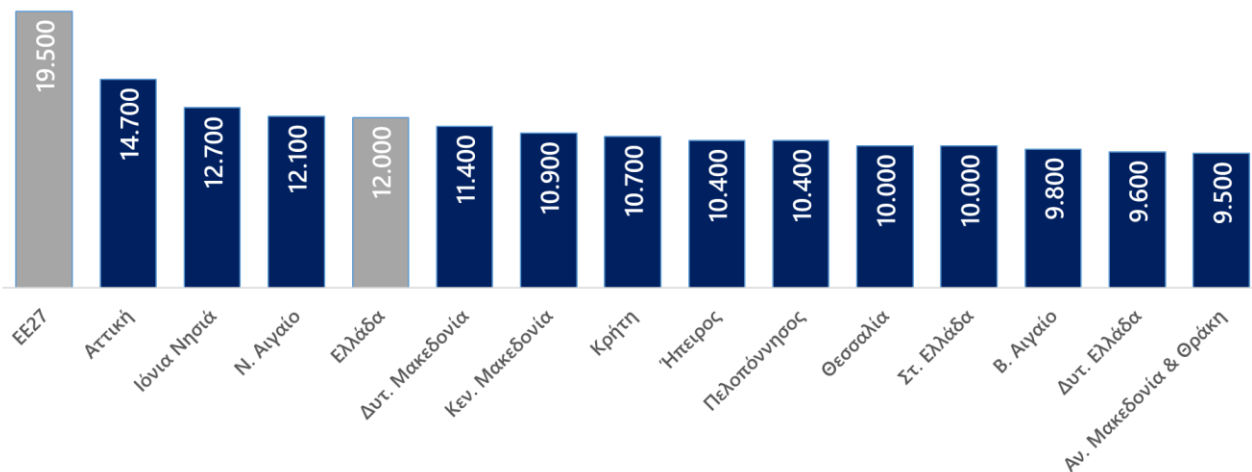
Με βάση τα στοιχεία της Eurostat, οι κρίσεις της προηγούμενης δεκαετίας δεν άφησαν ανεπηρέαστη καμία περιφέρεια της χώρας, οδηγώντας σε μείωση του ΑΕΠ τους. Μεταξύ του 2011 και 2021, μεγαλύτερη μείωση του περιφερειακού εισοδήματος επήλθε στη Δυτική Μακεδονία. Η Στερεά Ελλάδα είναι η μόνη περιφέρεια που έχει επαναφέρει το ΑΕΠ της στα επίπεδα προ δεκαετίας. Το ΑΕΠ της **Δυτικής Ελλάδας** το 2021 ανήλθε σε 8,4 δις ευρώ, εμφανίζοντας μείωση 12,2% συγκριτικά με το 2011 (EUROSTAT, 2023).

Διάγραμμα 2. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (σε δις ευρώ, 2011-2021, σε τρέχουσες τιμές) (Πηγή: EUROSTAT, 2023).

3 Διαθέσιμο εισόδημα

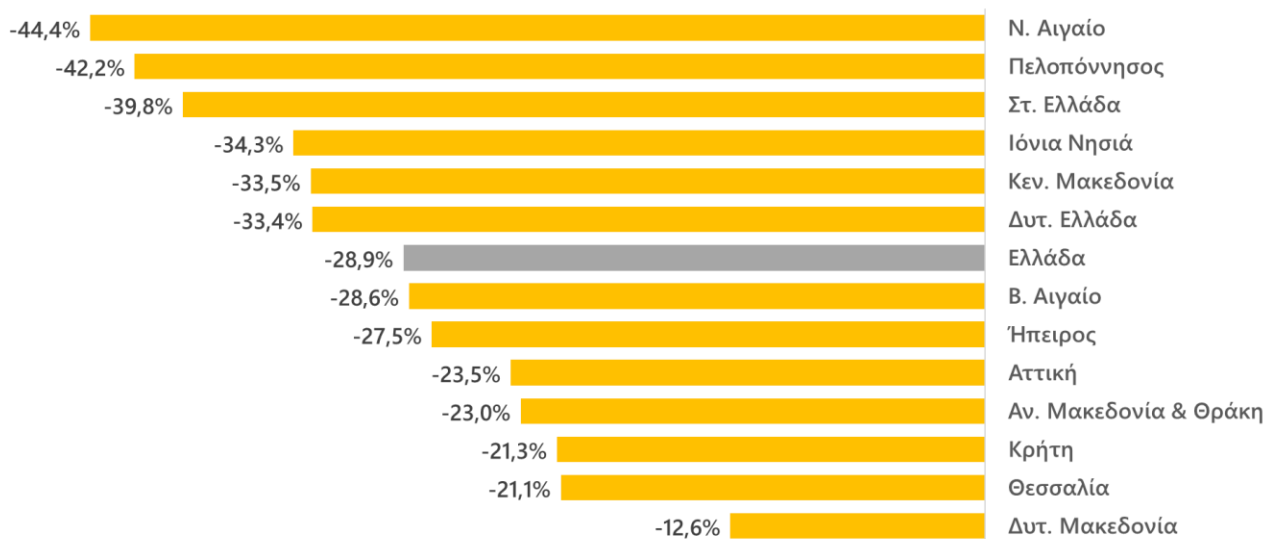
Το 2020, το διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο σε εθνικό επίπεδο ανέρχονταν σε 12 χιλιάδες ευρώ, υστερώντας σημαντικά σε σχέση με αυτό σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το οποίο ανήλθε σε 19.500 ευρώ. Στην Περιφέρεια Αττικής ανήλθε σε 15 χιλιάδες ευρώ περίπου, ενώ επίδοση υψηλότερου του εθνικού μέσου σημείωσαν τα Ιόνια Νησιά και το Νότιο Αιγαίο. Στις υπόλοιπες περιφέρειες το διαθέσιμο εισόδημα ήταν χαμηλότερο, επιβεβαιώνοντας την ύπαρξη έντονων διαπεριφερειακών ανισοτήτων στη χώρα. Στην **Δυτική Ελλάδα** ανήλθε σε 9,6 χιλιάδες ευρώ (EUROSTAT, 2023).

Διάγραμμα 3. Ετήσιο διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο (2020, σε ευρώ) (Πηγή: EUROSTAT, 2023).

4 Επενδύσεις

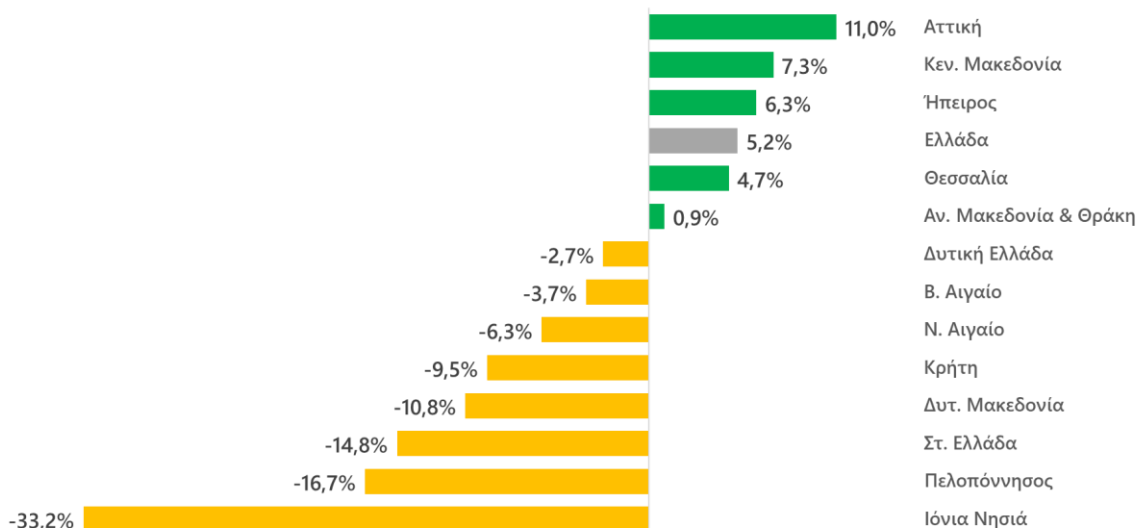
Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat, οι επενδύσεις στο Νότιο Αιγαίο και στην Πελοπόννησο το 2020 σημείωσαν πτώση άνω του 40%, συγκριτικά με το 2011. Αρνητική είναι η εικόνα και στις υπόλοιπες περιφέρειες, καθώς η μικρότερη πτώση καταγράφεται στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, όπου οι επενδύσεις σημείωσαν πτώση το 2020 κατά περίπου 13%. Στην Περιφέρεια **Δυτικής Ελλάδας**, οι επενδύσεις μεταξύ 2011 και 2020 μειώθηκαν κατά 33% περίπου (ΕΛΣΤΑΤ, 2023).

Διάγραμμα 4. Μεταβολή ύψους επενδύσεων (2011-2020, ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου) (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2023).

5 Εξαγωγές

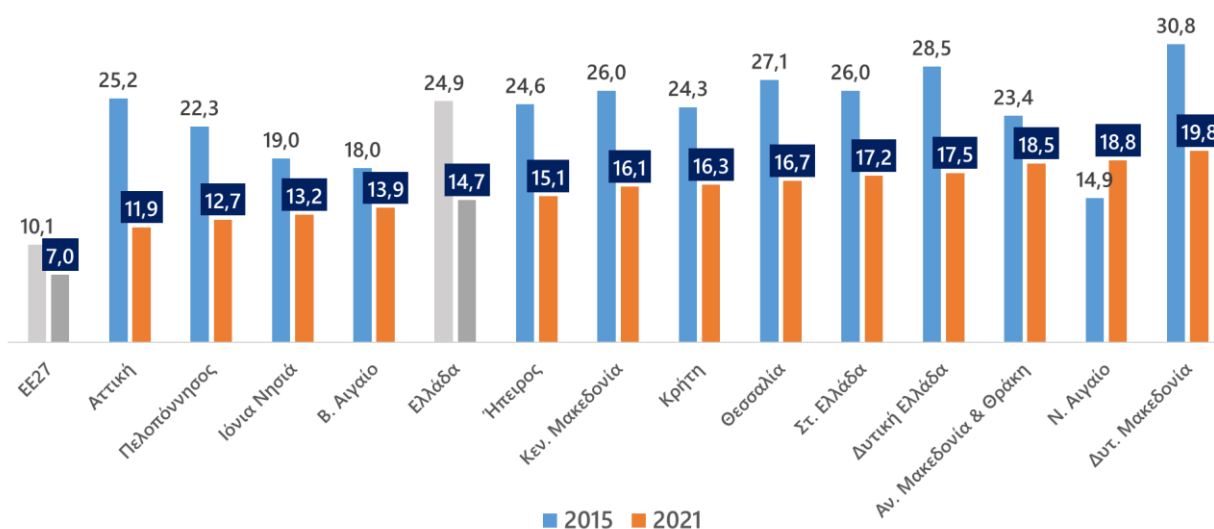
Η εικόνα των περιφερειών ως προς την εξαγωγική τους δραστηριότητα είναι μεικτή και επιβεβαιώνει την ύπαρξη διαπεριφερειακών ανισοτήτων. Μεταξύ 2015 και 2019, οι εξαγωγές δείχνουν να έχουν εισέλθει σε φάση ανάκαμψης για 5 ελληνικές περιφέρειες. Οι εξαγωγές στις υπόλοιπες περιφέρειες ωστόσο σημείωσαν πτώση, που στην περίπτωση των Ιονίων Νήσων ξεπέρασε το 33%. Στην Περιφέρεια **Δυτικής Ελλάδας**, οι εξαγωγές μεταξύ 2015 και 2019 μειώθηκαν οριακά, κατά 2,7% (ΕΛΣΤΑΤ, 2023).

Διάγραμμα 5. Μεταβολή ύψους εξαγωγών, 2015-2019 (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2023).

6 Ανεργία

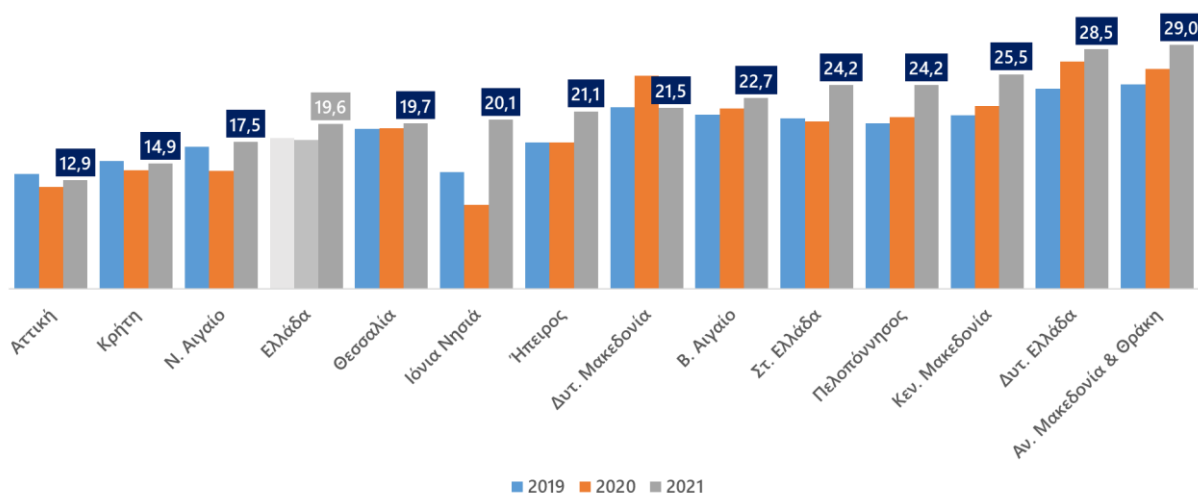
Η ανεργία επηρέασε σημαντικά τις περιφερειακές οικονομίες από το 2010 και έπειτα. Από το 2015 καταγράφεται εντυπωσιακή μείωση της ανεργίας, η οποία στην περίπτωση της Αττικής και της Δυτικής Ελλάδας ξεπέρασε τις 10 ποσοστιαίες μονάδες. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, όπου η ανεργία σε σχέση με το 2015 αυξήθηκε κατά 4 περίπου μονάδες. Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καλείται μάλιστα να αντιμετωπίσει τριπλάσια σχεδόν επίπεδα ανεργίας σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο. Στην Περιφέρεια **Δυτικής Ελλάδας**, η ανεργία μεταξύ 2015 και 2020 μειώθηκε από το 28,5% στο 17,5%, αντίστοιχα (ΕΛΣΤΑΤ, 2022).

Διάγραμμα 6. ποσοστό ανεργίας μεταξύ 15-74 ετών, 2015-2021 (Πηγή: EUROSTAT, 2022)

7 Φτώχεια

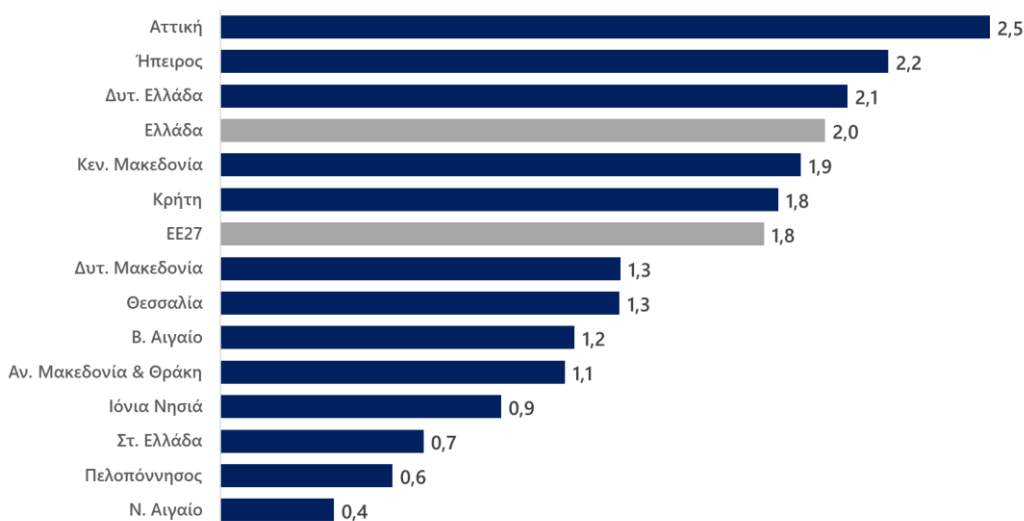
Άνιση είναι η εικόνα μεταξύ των ελληνικών περιφερειών και στην περίπτωση του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας. Το μέγεθος αυτό επηρεάστηκε από την πανδημία, καθώς αυξήθηκε σημαντικά το 2021 σε σχέση με το 2019. Καλύτερη είναι η εικόνα στην Αττική, στο Νότιο Αιγαίο και στην Κρήτη, περιφέρειες που σημειώνουν επίδοση καλύτερη του εθνικού μέσου. Αντίθετα, περισσότεροι από 1 στους 4 κατοίκους της Κεντρικής Μακεδονίας και της **Δυτικής Ελλάδας** αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας (EUROSTAT, 2023).

Διάγραμμα 7. Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας (ποσοστό στο συνολικό πληθυσμό, 2019-2021) (Πηγή: EUROSTAT, 2023)

8 Καινοτομία

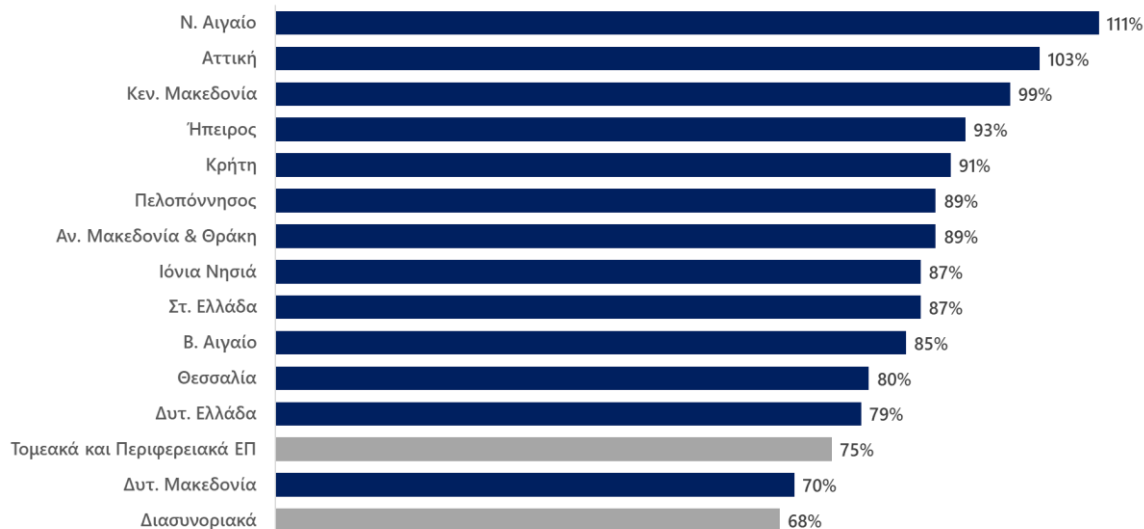
Η αύξηση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το υψηλό επίπεδο εξειδίκευσής τους ωφελούν τις περιφερειακές οικονομίες, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη διασύνδεση της καινοτομίας με την παραγωγική δραστηριότητα. Στην Αττική, στην Ήπειρο και στη **Δυτική Ελλάδα**, περισσότερο από το 2% των εργαζομένων είναι ερευνητές. Οι περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδας, από την άλλη, εμφανίζουν πολύ μικρό αντίστοιχο ποσοστό, ενδεχομένως και λόγω μειωμένης παρουσίας ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων στην επικράτειά τους (EUROSTAT, 2023).

Διάγραμμα 8. Ερευνητές & προσωπικό Ε&Α (ποσοστό στο σύνολο των εργαζομένων, 2020) (Πηγή: EUROSTAT, 2023)

9 Απορρόφηση ΕΣΠΑ

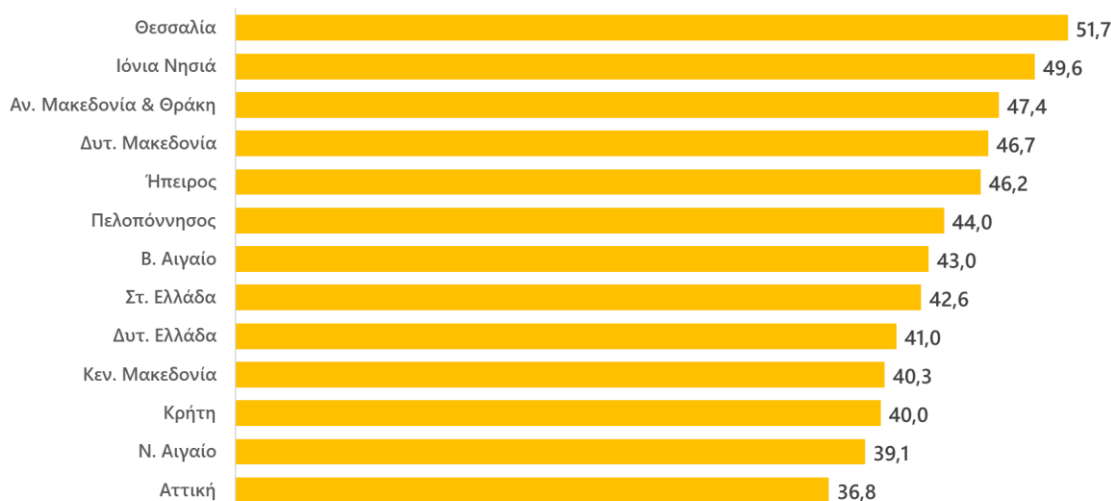
Ορισμένες ελληνικές περιφέρειες δυσκολεύονται να απορροφήσουν τα κεφάλαια του ΕΣΠΑ, δύο χρόνια μετά την τυπική ολοκλήρωση των επιχειρησιακών τους προγραμμάτων. Τον Ιανουάριο του 2023, πρώτη σε απορροφητικότητα κεφαλαίων ήταν η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, και τελευταία η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Η Περιφέρεια **Δυτικής Ελλάδας** πέτυχε απορρόφηση 79% (EUROSTAT, 2023).

Διάγραμμα 9. Απορρόφηση κεφαλαίων ΕΣΠΑ 2014-2020 (ποσοστό πληρωμών στο σύνολο δημόσιας δαπάνης, 2023) (Πηγή: EUROSTAT, 2023).

10 Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης 2030

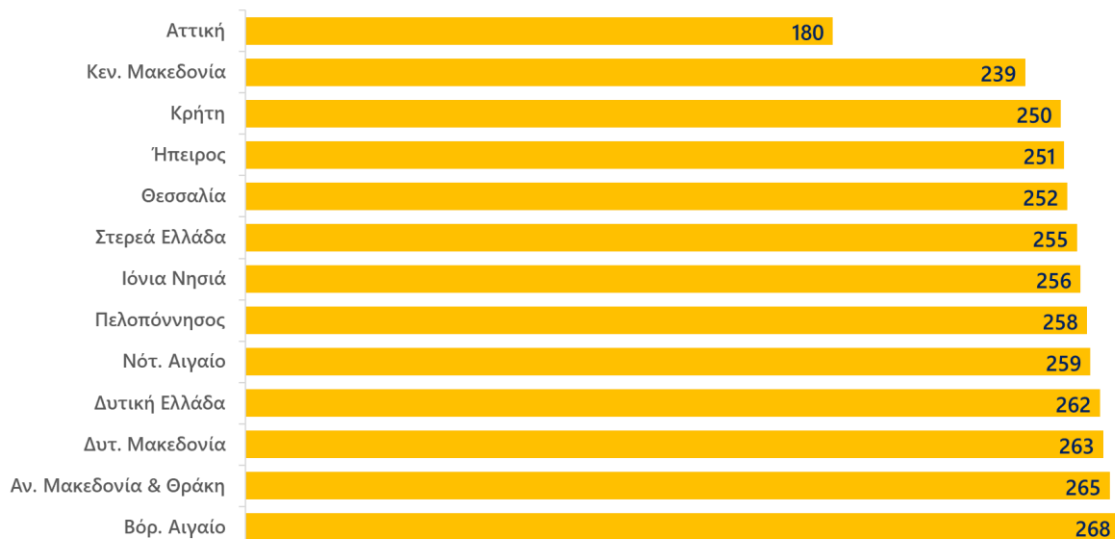
Μόλις μία ελληνική Περιφέρεια, αυτή της Θεσσαλίας, έχει επιτύχει πρόοδο άνω του 50% σε σχέση με την επίτευξη των **στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (sustainable development goals - SDGs)**. Οι Περιφέρειες Αττικής, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης θα πρέπει να προσπαθήσουν περισσότερο για να ξεπεράσουν σημαντικές προκλήσεις για την επίτευξη των Στόχων του ΟΗΕ έως το 2030, δεδομένου ότι πάνω από το 60% του πληθυσμού της χώρας κατοικεί στις περιοχές αυτές. Η Περιφέρεια **Δυτικής Ελλάδας** έχει επίσης επιτύχει τους στόχους κατά 41% (SDSN Greece, AUEB, ATHENA/RC & Regional Policy Monitor, 2022).

Διάγραμμα 10. Επίτευξη Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (συνολικό ποσοστό επίτευξης, 2022) (Πηγή: SDSN Greece, AUEB, ATHENA/RC & Regional Policy Monitor, 2022)

11 Ανταγωνιστικότητα

Οι ελληνικές περιφέρειες υστερούν σημαντικά έναντι άλλων ευρωπαϊκών περιφερειών ως προς την ανταγωνιστικότητα. Σύμφωνα με το Δείκτη Περιφερειακής Ανάπτυξης που εκδίδει η EUROSTAT, οι περιφέρειες της Ελλάδας κατατάσσονταν το 2019 στο τέλος της λίστας των 268 περιφερειών που αξιολογούνται. Χαμηλά κατατάσσεται ακόμη και η Αττική, επιτυγχάνοντας μόλις την 180η θέση. Η Περιφέρεια **Δυτικής Ελλάδας** κατέλαβε τη 262^η θέση (EUROSTAT – RCI, 2019).

Διάγραμμα 11. Ανταγωνιστικότητα (κατάταξη μεταξύ περιφερειών της ΕΕ, 2019)
(Πηγή: EUROSTAT - Regional Competitiveness Index, 2019).

12 Συγκεντρωτικός πίνακας

Η επίδοση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μεταξύ των ελληνικών περιφερειών στα μεγέθη που αναφέρονται στην παρούσα αναφορά αποτυπώνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Δείκτης	Κατάταξη
Πληθυσμός	4
Μεταβολή πληθυσμού 2011-21	11
ΑΕΠ	7
Μεταβολή ΑΕΠ 2011-21	10
Διαθέσιμο εισόδημα	12
Μεταβολή επενδύσεων 2011-20	8
Ανταγωνιστικότητα	10

Δείκτης	Κατάταξη
Μεταβολή εξαγωγών 2015-19	6
Ανεργία	10
Φτώχεια	13
Μεταβολή φτώχειας 2019-21	12
Καινοτομία	3
Απορρόφηση ΕΣΠΑ	12
Επίτευξη Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης	9

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

www.RegionalPolicyMonitor.org